

Kijk op Kennis Over Zien

Voortgangsrapportage 2024

Inhoud

Voorwoord 3

1 Ons verhaal 4

2 Gezamenlijke ambitie en werkwijze 6

3 Zo werken we samen 8

4 Kwaliteit en duurzaamheid 11

5 De deelprogramma's uitgelicht 13

5.1 Kennis Vinden 14

5.2 Kennis Leren Toepassen 17

5.3 Kennis met Ervaring 22

5.4 Kennis Ontwikkelen 24

5.5 Kennis Koesteren 27

Cijfers 2024 32

6 Vooruitblik 34

Voorwoord

Impact. Dat is waar we met elkaar aan werken. Kennis die mensen met een visuele beperking helpt in hun dagelijks leven. Maar ook kennis waar hun familie, vrienden en betrokken professionals mee aan de slag kunnen. Voor meer bewustwording, begrip, handvatten of om goede zorg en ondersteuning te kunnen bieden.

Vanuit onze maatschappelijke verantwoordelijkheid vragen we aandacht en zetten we ons in voor een inclusieve samenleving, waar iedereen mee kan doen. Want dat betekent iets voor ons allemaal.

Zo zitten we aan tafel als het gaat om toegankelijkheid, reiken we andere zorgverleners in de keten kennis aan over de visuele beperking en houden we specialistische kennis over oogaandoeningen actueel.

Met dit voortgangsverslag kijken we terug op 2024 en de stappen die we het afgelopen jaar hebben gezet. Daar zijn we trots op en het stimuleert om door te gaan. Met elkaar. Want samen kom je verder. De verschillende perspectieven - vanuit expertiseorganisaties, vanuit patiëntenverenigingen - houden ons scherp.

Natuurlijk zijn er uitdagingen. Want je kunt kennis beschikbaar stellen, maar dat wil nog niet zeggen dat die kennis belanghebbenden bereikt op het juiste moment in de gewenste vorm. Daar hebben we heel hard de samenwerking met andere partijen in zorg en maatschappij voor nodig.

We hebben in 2024 de slag gemaakt naar meer aandacht voor implementatie, zodat kennis ook wordt toegepast. Ook vinden steeds meer mensen ons platform kennisoverzien.nl. Met direct toepasbare kennis zoals e-learnings, zijn positieve ervaringen opgedaan. De resultaten van onze kennisontwikkeling zijn meer zichtbaar. In 2025 gaan we daarmee verder.

We nodigen iedereen van harte uit om onze terugblik op 2024 te lezen. Laat je verrassen en inspireren.

Namens alle betrokkenen bij Kennis Over Zien,
Annelies Versteegden - Koninklijke Visio
Julianne Meijers - Bartiméus
Marian van Heerebeek - Robert Coppes Stichting
Roger Ravelli - MaculaVereniging
Luuk Jan Boon - Oogvereniging

‘Om de wereld toegankelijker te maken voor mensen die blind of slechtziend zijn, is het belangrijk om ervaringsdeskundigen actief te betrekken. Zij weten als geen ander hoe het is om dag in dag uit met de gevolgen van hun visuele beperking te leven.’

1 Ons verhaal

Wie zijn wij?

Kennis Over Zien is een samenwerkingsverband van vijf partners - drie erkende expertiseorganisaties en twee doelgroep-vertegenwoordigende organisaties (DVO's) - dat zich inzet voor mensen met een visuele beperking en hun omgeving. Onze gezamenlijke opdracht is: "het ontwikkelen van kennis én het maximaal inzetten van deze kennis ter bevordering van de best mogelijke zorg én ondersteuning aan mensen met een visuele beperking." Samen maken we het verschil.

Waar werken we aan?

Binnen Kennis Over Zien komt alle kennis over het leven met een visuele beperking samen. Onze gezamenlijke inzet draagt bij aan twee grote maatschappelijke opgaven: een toegankelijke samenleving én het toekomstbestendig maken van zorg en ondersteuning. De inbreng en betrokkenheid van ervaringsdeskundigen is hierbij onmisbaar.

Voor wie?

De kennis die we ontwikkelen en delen, moet behulpzaam zijn voor ieder mens met een visuele beperking. Voor de 350.000 mensen met een visuele beperking die binnen de richtlijnen van het Nederlands Oogheelkundig gezelschap (NOG) vallen en daarmee óók voor alle ongeveer 1 miljoen mensen in Nederland met een visuele beperking en hun omgeving; de samenleving, het netwerk van mensen met een visuele beperking, professionals uit onder andere de ouderen- en gehandicaptenzorg en onze eigen professionals.

Waarom is dat belangrijk?

Mensen met een visuele beperking kunnen baat hebben bij kennis die hen helpt in het dagelijks leven, passende zorg en ondersteuning. Om gelijkwaardig mee te kunnen doen en een zo prettig mogelijk leven te leiden.

Kennis Over Zien is een samenwerkingsverband van vijf partners

Bartiméus

Visio

Kennis Over Zien wordt mogelijk gemaakt door ZonMw en het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport

2 Gezamenlijke ambitie en werkwijze

Onze gezamenlijke opdracht
'Het ontwikkelen van kennis én het maximaal inzetten van deze kennis ter bevordering van de best mogelijke zorg én ondersteuning aan mensen met een visuele beperking.'

**Programmatekst
Expertisefunctie ZG
2023-2026**

ZonMw in opdracht
van VWS

2.1 Ambitie

Kennis Over Zien wil met kennis bijdragen aan twee grote maatschappelijke vraagstukken: duurzame, toekomstbestendige zorg en een inclusieve en toegankelijke samenleving. Bij **toekomstbestendige zorg** gaat het om zorg die - ook in de toekomst - uitvoerbaar en betaalbaar blijft. De expertiseorganisaties binnen Kennis Over Zien ontwikkelen zich van organisaties die 'zorgen voor' mensen met een visuele beperking naar dienstverleners die samen met de doelgroep 'zorgen dat' zij oplossingen vinden die passen bij wat nodig is. Dat doen zij door vernieuwing en innovatie te stimuleren.

Zo is in 2024 voor stapsgewijze zorg bij somberheid en angst, een scholingstraject ontwikkeld dat professionals binnen en buiten de sector bewust maakt van en leert om angst- en somberheidsklachten te herkennen en bespreekbaar te maken bij mensen met een visuele beperking.

We zetten ons gezamenlijk in voor een **inclusieve en toegankelijke samenleving**. We maken kennis over het leven met een visuele beperking - samen met de praktijk - expliciet.

We ontwikkelen, onderbouwen en stellen kennis op het juiste moment op een toegankelijke en laagdrempelige manier beschikbaar aan mensen met een visuele beperking en hun omgeving.

Zo maakten we een whitepaper, waarin we uitleggen hoe werkgevers kunnen zorgen voor een toegankelijke werkplek. Een ander voorbeeld is het standpunt van Kennis Over Zien over het gebruik van Shared Space in de openbare ruimte. Shared Space is een ontwerpbenadering waarbij de scheiding tussen verschillende verkeersstromen wordt verminderd. Dit biedt voordelen, maar brengt ook risico's met zich mee. Vooral voor mensen met een visuele beperking. Met dit standpunt geven we mee hoe zo'n omgeving ook gebruikt kan worden door deze doelgroep.

Op kennisoverzien.nl staan meer voorbeelden van ontwikkelde kennis.

2.2 Kenniscirkel

Het programmatisch werken van Kennis Over Zien krijgt vorm via de kenniscirkel. De vragen van mensen met een visuele beperking maken expliciet welke kennis nodig is. Om tot antwoorden te komen, doen we vervolgens onderzoek en ontwikkelen we kennis. Daarna delen we de ontwikkelde kennis(producten) met belanghebbenden: de doelgroep en hun omgeving, professionals (in en buiten de deelsector) en de samenleving (bijvoorbeeld gemeenten en bedrijven). We maken kennis(producten) toegankelijk en ontdekken innovatieve manieren om de doelgroep verder te helpen. Onder andere via kennisoverzien.nl stellen we de kennis beschikbaar. Uit het gebruik van kennis en het zoekgedrag ernaar, halen we weer nieuwe kennisvragen op. Zo is de kenniscirkel rond.

Voorbeeld werking kenniscirkel: 'Kwaliteit in Communicatie'

Er was een Methode Contact om te communiceren met mensen met een beperking in horen en zien én een verstandelijke beperking of ontwikkelingsachterstand. Na implementatie werd **gesignaleerd** dat er nog iets miste. Er werd **nieuwe kennis** gerealiseerd (KiC) en **onderzocht** of het werkte/van meerwaarde was. De meerwaarde werd zeker gezien: ZonMw stelde **implementatiebudget** beschikbaar. Er werd een implementatieplan opgesteld en een **train de trainer ontwikkeld** - deze geven we nog steeds. Uit evaluatie bleek dat de trainers na de scholing nog behoefte hadden aan een soort 'terugkomscholing' en nu zijn **interviewbijeenkomsten** toegevoegd! Alles in samenwerking met Bartiméus, Visio, Kentalis en de RUG! (Zie ook praktijkvoorbeeld bij 5.5.2)

3 Zo werken we samen

3.1 Samenwerking tussen de partners

In 2024 is de samenwerking tussen de partners binnen alle deelprogramma's van Kennis Over Zien versterkt. Professionals, onderzoekers en ervaringsdeskundigen vanuit de drie expertise-organisaties en DVO's werken nauw samen in de vorm van community's of practices (expertisegroepen) op 23 specifieke kennis-thema's, zoals psychosociale impact, oriëntatie & mobiliteit en ouderen. De expertisegroepen dragen vanuit deze belangrijke samenwerking bij aan de ambities uit de gezamenlijk opgestelde kennisagenda's, waarin we behoeften voor nieuwe kennis hebben opgehaald.

Daarnaast werken we intensief samen als het gaat om implementatie en borging. Vanzelfsprekend hebben we hierbij aandacht voor de verschillen tussen de organisaties en inzet van zorgprofessionals. Samen met de Oogvereniging en de MaculaVereniging zorgen we dat de bestaande kennis zoveel mogelijk mensen met een visuele beperking bereikt.

Zij weten als geen ander welke kennis mensen met een visuele beperking echt verder helpt. Daarnaast coördineert de Oogvereniging de inzet van ervaringsdeskundigen binnen Kennis Over Zien.

3.2 Samenwerking met Deelkracht

Samen met Deelkracht geven we vorm en inhoud aan de expertisefunctie voor Zintuiglijk Gehandicapten. Daarbij is Deelkracht er voor mensen met een auditieve en/of communicatieve beperking. Gezamenlijk zetten we ons in voor mensen met een beperking in horen én zien. Zo implementeren we de functionele definitie van doofblindheid en het gebruik van de sociale kaart voor mensen met een beperking in horen én zien. Ook hebben we een gezamenlijk informatiepunt - dbconnect.info - voor iedereen die meer wil weten over zorg, voorzieningen, diensten en informatie op het gebied van een beperking in horen én zien.

Door te werken vanuit een partnerschap en samen met ervaringsdeskundigen, sluit de informatie goed aan bij de wensen en behoeften van mensen met een beperking in horen én zien. Daarnaast onderhouden Deelkracht en Kennis Over Zien de ervaringsdeskundigenpool van mensen met een beperking in horen én zien. Voor deze pool, gecoördineerd vanuit de Oogvereniging, organiseren we gezamenlijk trainingdagen en nieuwsbrieven over de projecten binnen Deelkracht en Kennis Over Zien. Deze samenwerking zetten we de komende jaren voort.

3.3 Samenwerking met partners buiten Kennis Over Zien

Kennis Over Zien werkt samen met universiteiten, gemeenten, kennisorganisaties, academische werkplaatsen en maatschappelijke organisaties. Bijvoorbeeld op het gebied van licht, inclusie en toegankelijkheid. Twee mooie voorbeelden zijn Zichtbaar Sportief en Zichtbaar in Werk.

In april 2024 is de hernieuwde intentieverklaring **Zichtbaar Sportief** getekend door Gehandicaptensport Nederland, NOC*NSF, Kenniscentrum Sport, Visio, Bartiméus en de Oogvereniging. De projecten vanuit Zichtbaar Sportief dragen direct bij aan een optimaal sportklimaat voor mensen met een visuele beperking. Zo konden zij verschillende sporten proberen tijdens de multisportdagen. De interactieve onlinecursus door en voor buurt-sportcoaches geeft tips, technieken en inzichten voor het ondersteunen van mensen met een visuele beperking.

Zichtbaar in Werk is het landelijke informatie- en adviespunt voor iedereen die betrokken is bij werken met een visuele beperking. Het is een samenwerking tussen een aantal partners van Kennis Over Zien. Mensen met een visuele beperking kunnen hier terecht met hun vragen. Maar ook vragen van (potentiële) werkgevers, arbeidsbemiddelaars van gemeenten, UWV, opleidingen, re-integratiediensten en arbo-diensten worden opgepakt en beantwoord.

In 2024 zijn belangrijke stappen gezet om **internationale kennisuitwisseling** en samenwerking te versterken binnen Kennis Over Zien. Internationale congressen, netwerken en projecten dragen bij aan het delen en toepassen van specialistische kennis en inspiratie. Zo is binnen Enviter - de Europese netwerk-organisatie voor mensen met een visuele beperking - gezamenlijk gewerkt aan standaarden en kwaliteitsmonitoring van trainingen rond oriëntatie en mobiliteit en low vision. Ook bracht de opzet van een professional interest group voor CVI meer uitwisseling en nieuwe inzichten in de diagnostiek en behandeling. Een voorbeeld van een Europees project is het TouchingMaths+-project. In dit project zijn een uitgebreid wiskundecurriculum en handleidingen voor braillelezers ontwikkeld, met focus op grafieken en computational thinking.

3.4 Samenwerking met ZonMw

Naast vele contacten en afstemming door het jaar heen, komt ZonMw elk jaar op bezoek bij Kennis Over Zien. Het thema van het bezoek in 2024 was 'Impact'. Want hoe maken we met onze kennis impact op het leven van mensen met een visuele beperking en hun naasten? Hoe helpen we professionals om slechtziende en blinde mensen beter te begeleiden, te behandelen en passende zorg te bieden? Bevlogen professionals van Kennis Over Zien deelden hun inspirerende verhalen en ervaringsdeskundigen vertelden hoe het hen helpt in het dagelijks leven. Naast ZonMw waren ook VWS en Deelkracht aanwezig.

Programmacommissie
ZonMw

ZonMw

”

’De verhalen van ervaringsdeskundigen waren bijzonder indrukwekkend. Het is mooi om te zien hoe praktische tools een tastbare bijdrage leveren aan de kwaliteit van leven. Ook de aandacht voor toegankelijkheid was een belangrijk element.’

4 Kwaliteit en duurzaamheid

4.1 Kwaliteit

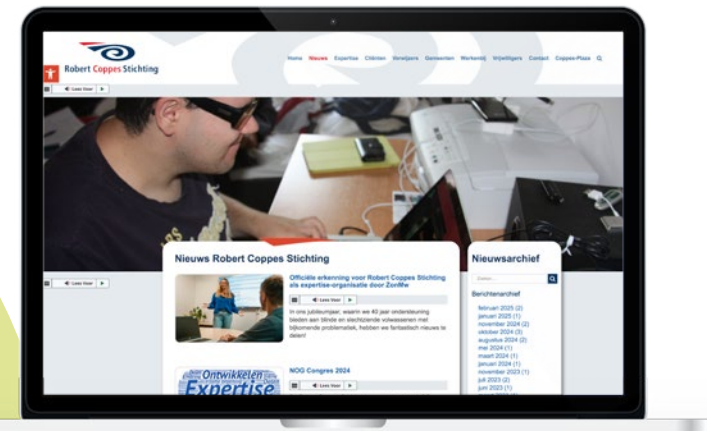
Kijkje in de Keuken

Leren als de basis voor continue kwaliteitsverbetering: dat hebben Bartiméus, Visio en Robert Coppes Stichting met elkaar vastgelegd in het Kwaliteitskader Zintuiglijk Gehandicapten. Met een Kijkje in de Keuken gaven we dat in 2024 vorm. Zo stimuleren we binnen Kennis Over Zien het leren van elkaar. We deelden successen, bespraken uitdagingen en vertelden over onze manier van werken. Daarmee houden we elkaar scherp, stimuleren het leren van elkaar en versterken we gezamenlijk onze rol als kennispartners binnen Kennis Over Zien.

Een onafhankelijke commissie, bestaande uit een vertegenwoordiging van de drie expertiseorganisaties en twee ervaringsdeskundigen, is - samen met de expertiseorganisaties - verantwoordelijk voor de uitvoering van Kijkje in de Keuken. De commissie heeft de drie expertiseorganisaties bezocht en deelt de bevindingen. We kijken naar een vervolg.

Robert Coppes Stichting erkend

De Robert Coppes Stichting is in 2024 officieel erkend als expertiseorganisatie door ZonMw. Sinds de oprichting van de afdeling Expertise, Innovatie en Kennis in 2016, heeft Robert Coppes Stichting zich gericht op het ontwikkelen, vastleggen en delen van gespecialiseerde kennis over de ondersteuning van blinde en slechtziende volwassenen met bijkomende problematiek. De verkregen erkenning bevestigt het belang van kennis van deze specifieke cliëntengroep. We zijn er trots op dat we nu alle drie erkend zijn.

4.2 Duurzaamheid

Steeds meer partijen en organisaties willen kennis ontwikkelen en doen een beroep op Kennis Over Zien als deelnemende partij. Het is onze maatschappelijke verantwoordelijkheid richtinggevend te zijn als het gaat over relevant onderzoek dat ten goede komt aan mensen met een visuele beperking.

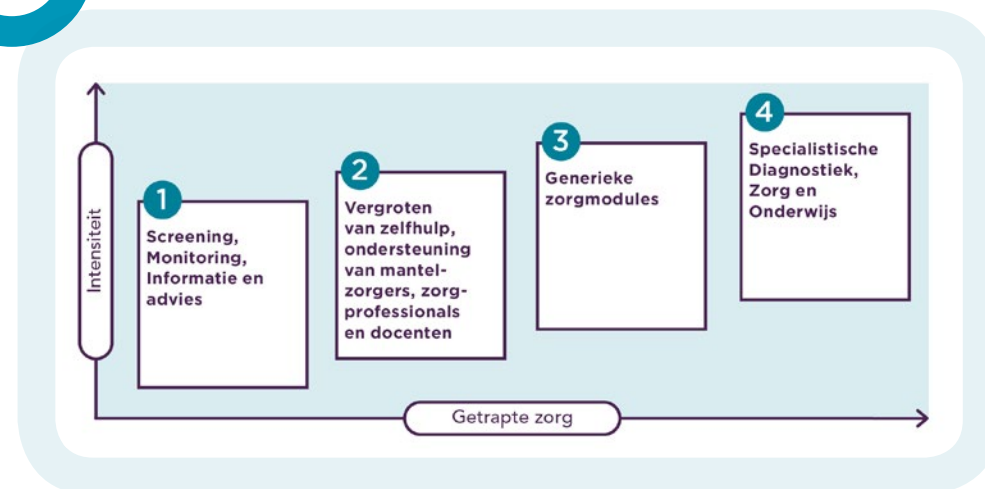
We zien dat het belangrijk is te kijken naar de samenhang tussen de verschillende ontwikkelagenda's in Nederland en daarbuiten en de krachten te bundelen. Dit vraagt samenwerking met een brede groep van stakeholders, op inhoud en middelen.

Toekomstbestendige zorg

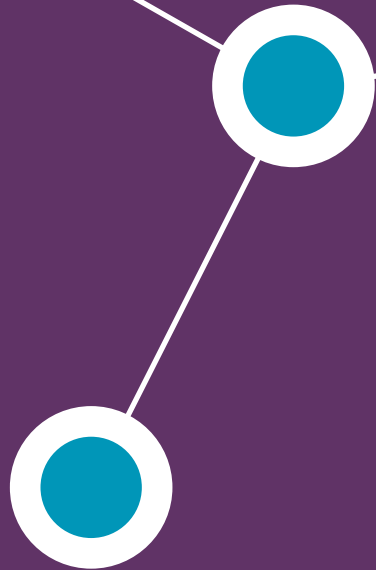
Om zorg en ondersteuning toekomstbestendig te maken, is een verandering nodig in de richting van het voorkómen, verplaatsen en vervangen van zorg. In het Meerjarig Deelsectorplan 2023-2026 lichten we toe dat dat via getrapte zorg gaat. Samenwerking is nodig en we moeten kennis en expertise beschikbaar stellen binnen én buiten de organisaties. Digitalisering kan ons hierbij helpen. De realisatie van de transitie draagt bij aan een bredere maatschappelijke impact en duurzaamheid van de zorg.

Zoals het verhogen van arbeidsparticipatie, krijgen van passende (en doelmatige zorg) en het langer thuis wonen.

Kennis Over Zien draagt bij aan de publieke kennisdeling en is daarmee onderdeel van een grotere landelijke kennisinfrastructuur. We voelen ons verantwoordelijk om bij te dragen aan de beweging naar meer passende zorg. We zijn dan ook met VWS, ZonMw en Vilans in gesprek hoe wij dit vorm en inhoud kunnen geven om een zo groot mogelijke impact te maken.

5 De deelprogramma's uitgelicht

De expertiseorganisaties waren al sterk in het (door-) ontwikkelen van kennis op het gebied van leven met een visuele beperking, maar we zijn gegroeid in het **toepasbaar en vindbaar** maken daarvan. Binnen, maar ook buiten onze organisaties. Bovendien doen we dat nu structureel mét ervaringsdeskundigen. Daar hebben we de afgelopen twee jaar enorme stappen in gezet.

Er is meer nodig om ervoor te zorgen dat kennis landt bij de juiste personen en organisaties. We streven daarom naar actieve **samenwerkingsverbanden** met bijvoorbeeld de ouderenzorg, de eerste lijn, opticiens en woningcorporaties. Daarbij gaat onze aandacht in eerste instantie uit naar de groeiende groep oudere mensen met een visuele beperking. Hiervoor zetten we ons vanuit de vijf deelprogramma's in: Kennis Vinden, Kennis Leren Toepassen, Kennis met Ervaring, Kennis Ontwikkelen en Kennis Koesteren. Elk deelprogramma heeft een eigen focus, maar ze zijn ook nauw verweven. We lichten ze hierna toe.

5.1 Kennis Vinden

Mooi voorbeeld

Strategische doelstelling

Het verspreiden van basiskennis voor mensen met een visuele beperking en hun naasten, externe professionals en maatschappij.

Vanuit het deelprogramma Kennis Vinden werken we aan de bewustwording, informatie en activering van professionals in andere sectoren, en zijn we er voor mensen met een visuele beperking en hun naasten. De kennis die we verspreiden in de samenleving, draagt bij aan het voorkómen, vervangen en verplaatsen van zorg.

In 2024 is actief gewerkt aan de zichtbaarheid van Kennis Over Zien. We hebben deelgenomen aan publieks- en vakbeurzen, waarbij onze eigen stand en folders professionaliteit uitstralen. Via persberichten, nieuwsberichten op kennisoverzien.nl en posts op LinkedIn werd het bereik in 2024 verder vergroot.

Het kennisplatform kennisoverzien.nl dat in de zomer 2023 live ging, heeft in 2024 een flinke ontwikkeling doorgemaakt. In het extern delen van kennis is het platform een essentieel kanaal geworden. Met de expertisegroepen en een

team van redacteurs wordt doorlopend kennis toegevoegd en zien we de bezoekerscijfers maandelijks toenemen. Naast kennisartikelen en interventies biedt het platform nu ook gratis e-learnings en blijven we werken aan de doorontwikkeling en bekendheid.

De kennisverspreiding in de maatschappij vindt plaats door een breed palet aan activiteiten van de partners. Zoals een telefonische helpdesk, voorlichtingsbijeenkomsten en trainingen aan professionals. Een mooi voorbeeld is het kennisportaal van Visio. Een website met informatie en tips waarmee mensen met een visuele beperking zelfstandiger kunnen worden of blijven, vaardigheden leren en kennis vergroten. Het portaal had in 2024 ruim 132.000 bezoekers en groeide met 30% in bezoekersaantallen ten opzichte van 2023.

In 2024 is extra aandacht besteed aan de monitoring van deze activiteiten en daar gaan we in 2025 mee verder. Nu de basis goed staat, zal in 2025 de focus nog meer op externe communicatie liggen. Daarvoor wordt nader onderzocht op welk moment met welke vorm van kennis en via welk kanaal we het beste aansluiting vinden op de behoefte.

‘Plek voor mooie gesprekken’

Hoe weten mensen met een visuele beperking en professionals wat Kennis Over Zien is en wat het voor hen kan betekenen? Een van de manieren om kennis te delen, is aanwezig zijn op beurzen en congressen. Gerie Tempelman, programmamanager Kennis Vinden, verzorgde daarom in 2024 samen met collega's deelname aan meerdere evenementen.

Op de vraag of deelname zinnig is, antwoordt Gerie volmondig: ja. ‘Alleen al het feit dat Bartiméus, Visio, Robert Coppes Stichting, Oogvereniging en MaculaVereniging hierbij gezamenlijk optrekken bij het profileren van Kennis Over Zien. Wat laten we zien? Hoe sluiten we zo goed mogelijk aan op de behoefte van de bezoeker? Doordat alle kennis bij elkaar staat, kunnen bezoekers ter plekke kijken waar hun behoefte ligt en wie of wat daar het beste bij aansluit.’

Vervolg mooi voorbeeld

Goed dat we er staan

‘Op gespreksformulieren houden we bij met welke bezoekers we spreken en welke vragen zij hebben. Op de Veinedagen/Ziezobeurs en Oogbeurs zijn het vooral mensen die slechtziend of blind zijn. Nog niet iedereen kent Kennis Over Zien. Daarom is het goed dat we er staan. Het is een plek voor mooie gesprekken. Zoals met iemand die plotseling bijna al zijn zicht verloor, daar heel open over is en aangeeft dat hij onder meer lotgenoten mist die positief in het leven staan.’

Volop contact

‘Tijdens congressen voor professionals, hebben we volop contact met medewerkers van thuiszorgorganisaties, gemeenten, veiligheidsregio’s en verzorgingshuizen. Zij geven aan door onze aanwezigheid

meer na te denken over het omgaan met blinde en slechtziende bewoners en cliënten. Ook wat betreft toegankelijkheid. Iemand zei: “Ik moet daar toch nog eens goed induiken, ik heb daar te lichtzinnig over gedacht.” Kennismakingen kunnen leiden tot een mooie samenwerking. Het breidt in ieder geval ons netwerk uit.’

Zichtbaarheid vergroten

‘De ontmoetingen met bezoekers geven ons nog meer inzicht in de behoefte aan kennis en informatie over het leven met een visuele beperking. We hebben ervaren dat onze aanwezigheid waardevol is en de zichtbaarheid van Kennis Over Zien vergroot. Dus alle reden om hiermee door te gaan!’

”

‘Ik vond het fijn om tijdens een workshop van Kennis Over Zien in een kleine en veilige omgeving mijn ervaringen kwijt te kunnen. Ook mijn vrouw deelde haar verhaal. Als patiënt en als partner komt er flink wat op je af bij oogproblemen. Daarnaast kon ik mogelijke verbeterpunten rond informatievoorziening aangeven.’

Wilhelm,
bezoeker Oogbeurs

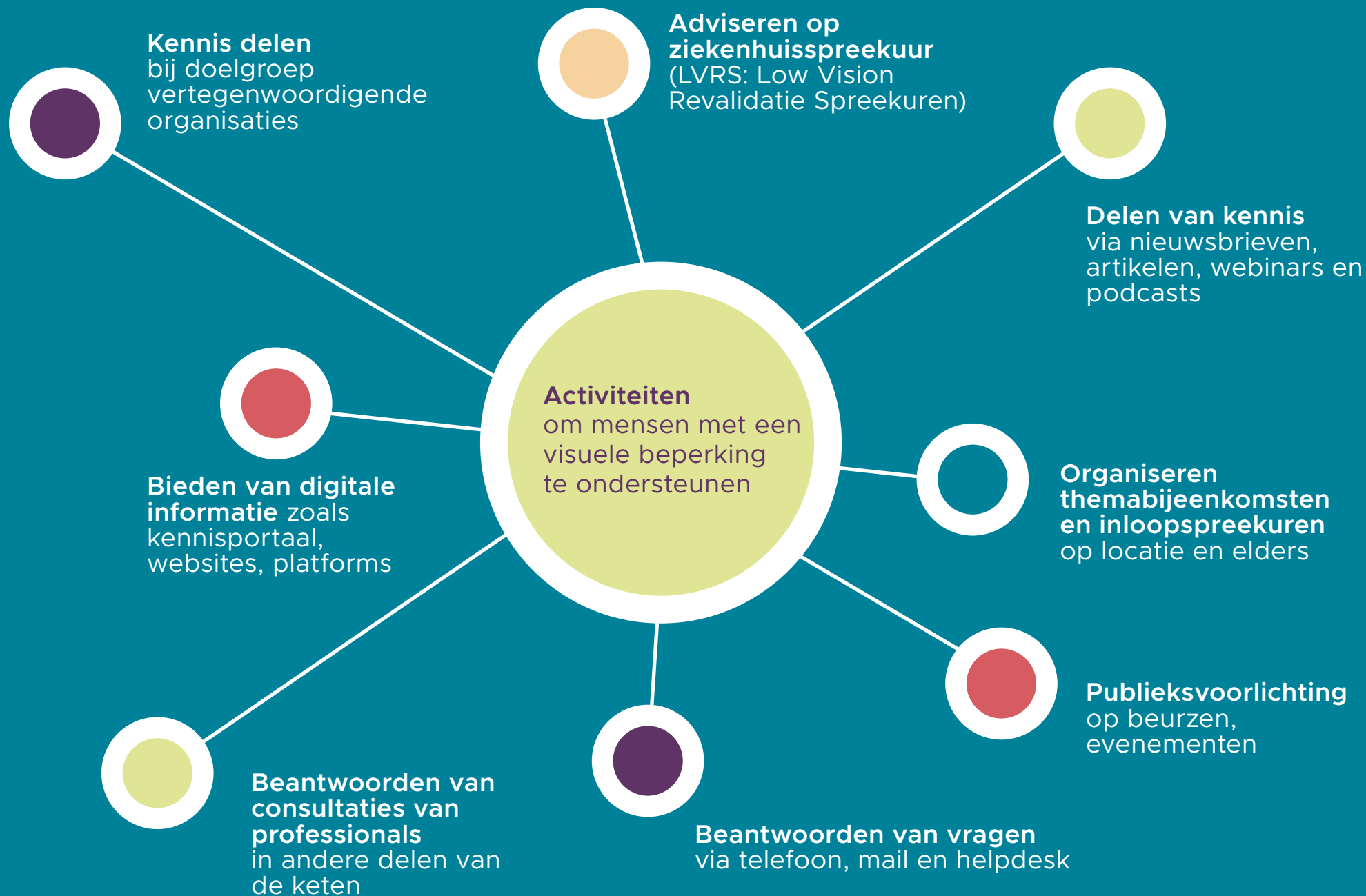
In de praktijk:
Kennis Over Zien zoekt het uit!

Kennis Over Zien was aanwezig op het Zoek het uit!-congres, op 7 oktober in Amersfoort. Georganiseerd door Vilans, kennisorganisatie voor zorg en ondersteuning. Thema was: Betere zorg voor ouderen en mensen met een beperking door praktijk, onderwijs en wetenschap te verbinden. Wij gingen in gesprek met zorgprofessionals over hun behoeften aan kennis bij het ondersteunen van mensen met een visuele beperking.

In de praktijk:
Platform kennisoverzien.nl

Werk je met mensen die slechtziend of blind zijn? Dan wil je visuele problemen vast beter herkennen én er beter mee kunnen omgaan. Op dit platform vind je achtergrondinformatie, de nieuwste inzichten en praktische tools.

5.2 Kennis Leren Toepassen

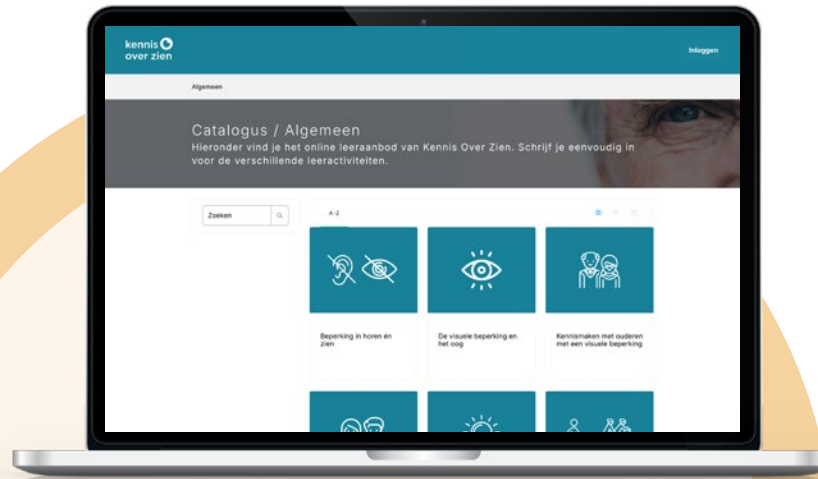
Strategische doelstelling

Deskundigheid van professionals bevorderen door het faciliteren van de toepassing van kennis over leven met een visuele beperking, in zorg- en dienstverlening.

Kennis Leren Toepassen voorziet in informatie, (ervarings)kennis en aanbod om vaardigheden voor een juiste basishouding aan te leren, waarmee het leven van mensen met een visuele beperking - via professionals - makkelijker gemaakt wordt.

Dit doen we door het ontwikkelen van branche breed opleidingsaanbod (Academies) en uitkomsten uit expertiseprojecten beter inbedden in de praktijk. Binnen de eigen organisaties, maar ook bij andere zorg-aanbieders die mensen met (ook) een visuele beperking ondersteunen (implementatie).

'Kennisdeling met interne professionals' is sinds eind 2024 onderdeel van dit deelprogramma omdat het veel raakvlakken heeft met interne scholingen en implementatie. Kennis helpt medewerkers van de drie expertiseorganisaties om specialist in de visuele beperking te zijn en blijven. Om daarmee het leven van de doelgroep makkelijker te maken. In 2025 geven de drie expertiseorganisaties dit onderdeel gezamenlijk verder vorm.

5.2.1 Academies

Kennis Over Zien Academie:

Samenwerken aan groei en impact

In 2024 heeft de Kennis Over Zien Academie belangrijke stappen gezet om het gezamenlijke brancheopleidingsaanbod verder te (her) ontwikkelen. Met trots kijken we naar de introductie van de scholingscategorieën: Kennismaken met-, A-, B- en C-modules. De 'Kennismaken met'-modules bieden een laagdrempelige kennismaking met doelgroepen zoals kinderen of ouderen met een visuele beperking. Voor de basis volg je module A, gericht op specifieke thema's zoals Oriëntatie en Mobiliteit. Categorie B-scholingen bieden verdieping en C-scholingen leiden op tot expert. Deze structuur maakt het mogelijk voor interne en externe professionals om zich te ontwikkelen via kennismaken tot specialiseren. Dit maakt ons scholingsaanbod efficiënter en beter afgestemd op de praktijk.

Een belangrijke mijlpaal in 2024 was de lancering van e-learningmodules via kennisoverzien.nl. Deze nieuwe leeromgeving heeft kennis toegankelijk gemaakt voor externe professionals, van wie er inmiddels meer dan 200 gebruikmaken van de zes beschikbare modules. Ook heeft de branche brede

Mooi voorbeeld

leeromgeving voor interne gebruikers al meer dan 750 actieve deelnemers met toegang tot 30 scholingen. Dit gezamenlijke aanbod helpt professionals hun opgedane kennis direct toe te passen in de praktijk, waardoor zij goed kunnen inspelen op de behoeften van mensen met een visuele beperking.

Op het gebied van overkoepelende projecten zijn intern grote stappen gezet. Zo werd in maart 2024 de eerste gezamenlijke docentendag georganiseerd waaraan ruim 90 docenten uit de branche deelnamen. Dit evenement illustreert welke plaats kennisdeling en samenwerking hebben als het gaat om de kwaliteit van onze scholingen. De werkgroep Kwaliteit en effectmeting werkt daarnaast aan het verbeteren van evaluaties om de scholingen continu te blijven optimaliseren.

In 2025 bouwen we verder op deze successen. We richten ons op het afronden van de kennismakings- en A-modules, het uitbreiden van het B- en C-aanbod en het verder ontwikkelen van onze samenwerking. Zo blijven we onze missie waarmaken: kennis toegankelijk maken en impact creëren in het leven van mensen met een visuele beperking. Samen maken we het verschil.

‘Trots op gezamenlijk opleidingsaanbod’

Imke van Kats en Jantina de Vries werken bij de Bartiméus Academie, Eline van der Voort bij de Visio Academie en Zeyneb Aljanabi bij de Robert Coppes Stichting. ‘We hebben de laatste jaren heel veel stappen gezet wat betreft het samen ontwikkelen van opleidingen. Je moet een lange adem hebben, blijven geloven in wat je doet en gewoon beginnen. Nu gaat het in een stroomversnelling’, geven ze aan. ‘Veel efficiënter.’

Trots

‘We zijn er trots op dat we nu gezamenlijk vastgestelde uitgangspunten en een indeling hebben voor alle in- en externe scholingen die we (her)ontwikkelen als Kennis Over Zien Academie. Zo is er de e-learning Kennismaken met... over specifieke doelgroepen, zoals kinderen of ouderen met een visuele beperking. Alle scholingen staan op een gezamenlijk leerplein met de Kennis Over Zien

uitstraling. Elke organisatie beslist zelf welke modules voor wie verplicht zijn.’

E-learning Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH)

‘Onlangs hebben we module A Visuele problemen na Niet Aangeboren Hersenletsel (NAH) ontwikkeld en geplaatst op kennisoverzien.nl Binnen 2,5 maand hebben al meer dan 65 interne en ruim 100 externe zorgprofessionals deze e-learning gevolgd. Zij leren visuele problemen herkennen en krijgen handvatten die ze kunnen meegeven aan cliënten met NAH, zoals compenseren. 70% van de deelnemers geeft aan na het volgen van de module beter te weten hoe ze slechthoortheid kunnen signaleren bij mensen met NAH en de begeleiding hierop aanpassen. Die groei in inzicht is precies wat we willen bereiken.

Vervolg mooi voorbeeld

Dat geldt voor alle trainingen, zoals Verlichting, Seksualiteit, Beperking in horen en zien en Omgaan met verlies.'

Medewerkers toerusten

'We werken met expertisegroepen, inhoudsdeskundigen en ervaringsdeskundigen aan tekst en beeld om kennis overdraagbaar en toetsbaar te maken. Techniek en toegankelijkheid spelen ook een belangrijke rol. Medewerkers toerusten met kennis om cliëntvragen zo goed mogelijk te beantwoorden en kwaliteit van zorg te leveren. Daar doen we het voor!'

”

'Het is meer dan kennis; het is een praktijkgericht hulpmiddel waarmee ik iemand verder kan helpen.'

Deelnemer

e-learning NAH

In de praktijk:

De visuele beperking en het oog

Het doel van deze e-learning is om zorgprofessionals te helpen een eventuele visuele beperking bij cliënten te (h)erkennen en de begeleiding verbeteren. Ze leren verschillende aspecten van het oog en welke aandoeningen regelmatig voorkomen. Daarnaast is aandacht voor de leefomgeving en begeleiding van mensen met een visuele beperking.

In de praktijk:

Kennismaken met ouderen met een visuele beperking

Door het volgen van deze e-learning komen zorgprofessionals te weten welke oogaandoeningen vaak voorkomen bij ouderen en wat de impact is van een visuele beperking. Ook leren ze hoe ze slechtziendheid bij ouderen herkennen en krijgen ze advies over hoe ze hen kunnen ondersteunen.

5.2.2 Implementatie

Uitkomsten inbedden

Met implementatie helpen we om de uitkomsten uit expertiseprojecten beter in te bedden in de praktijk. Het is mooi te merken dat hierbij steeds meer aandacht is voor samenwerking tussen de organisaties. De lijnen zijn korter en we weten elkaar sneller te vinden. We zien wat goed gaat en wat beter kan. We delen kennis en ervaring.

We zijn trots op de ontwikkelde beoordelings-tool. Hiermee krijgen we op een eenduidige manier zicht op de waarde van producten uit expertiseprojecten. Dit helpt bij het nemen van besluiten over implementaties. In 2025 testen we de tool. Zo leren we dit instrument nog beter kennen en zo breed mogelijk toepassen.

Sinds 2024 is er meer verbinding tussen onderzoek en implementatie, waardoor we onderzoeksresultaten tijdiger kunnen implementeren.

De week van de implementatie is een gezamenlijk jaarlijks evenement. Dit jaar was het thema 'Succesvol implementeren doe je zo! Met workshops, zichtbaarheid op de werkvloer en 'implementatie-bites' via de intranetten.

Binnen Bartiméus zijn diverse implementatieprojecten afgerond. Zoals Veilige Auditieve Omgeving en Active learning (zie ook 'mooi voorbeeld'). Enkele projecten lopen door in 2025.

Bij Visio is in 2024 onder andere de implementatie 'Tekenen Mee' afgerond. Dit is een leerweg om blinde kinderen zelfstandig te leren tekenen. Implementaties zoals LACCS en 'Geef me de vijf' lopen door in 2025.

De Robert Coppes Stichting start in 2025 met de implementatie van het zorgpad Angst en depressie. Veilige Auditieve Omgeving wordt hier verder geïmplementeerd.

Onze expertiseorganisaties vinden het belangrijk om zo efficiënt mogelijk te implementeren, want een zorgprofessional kan zijn tijd maar één keer besteden. Het is belangrijk om keuzes te maken. We zorgen dat we niet te veel doelen tegelijk stellen en doen wat haalbaar is.

In 2025 staat het leren van elkaar nog meer centraal. Dit doen we op drie vlakken:

- Het borgen van expertiseproducten is voor alle expertiseorganisaties een uitdaging en een voorwaarde om blijvend impact te maken. Dit pakken we gezamenlijk op.
- Implementaties bevorderen, waarbij we ingaan op het samenspel tussen Kennis Over Zien en de expertiseorganisaties.
- Implementeren bij bepaalde doelgroepen. Wat hebben we geleerd en hoe zetten we die kennis in ten gunste van andere implementaties?

Spelend contact maken en de wereld om je heen ontdekken

Active Learning is een methode om kinderen met een visuele en ernstig verstandelijke beperking te activeren. De methodiek is ook bij volwassenen met deze beperkingen inzetbaar. Doel is hen te stimuleren meer contact te maken met voorwerpen, materialen en personen. Hun nabije omgeving wordt zo aangepast dat ze met een eenvoudige beweging een voorwerp kunnen aanraken. Ze liggen bijvoorbeeld in een little room, een soort huisje waarin voorwerpen zijn vastgemaakt zoals belletjes en een geurzakje. Zo leren ze dat hun bewegingen effect hebben.

Trapsgewijs samenwerken

De methode werd in de jaren negentig van de vorige eeuw geïntroduceerd in onder meer Nederland door de Deense dr. Lilli Nielsen, omarmd door Visio en later door Bartiméus. Hierbij werkten de organisaties nog niet samen. Daniëlle Kistemaker adviseur implementatie Visio: 'Daarin is nu verandering gekomen. Al is het trapsgewijs.' Dat wil in dit geval zeggen dat Visio de scholing, een theorie- en werkboek maakte. Ergotherapeut Martien Rienstra van Visio doet wetenschappelijk

onderzoek naar de effecten van Active Learning. Wanneer die bekend zijn, is er een nog steviger argument om het te implementeren. Bartiméus doet veel ervaring op met de implementatie. De organisaties wisselen kennis, scholing en materialen uit en bundelen hun krachten. Dat werkt tijd- en kostenbesparend en komt ten goede van de cliënt.

Kijken per organisatie

Mischa Thiers en Berber Woudsma zijn projectleiders implementatie Bartiméus. 'Implementeren is zorgen dat kennis terecht komt bij de juiste medewerkers en makkelijk toepasbaar en toegankelijk is. We kijken per organisatieonderdeel wat daarvoor de beste manier is. Hierbij werken we nauw samen met inhoudsdeskundigen en de Academies. Of de scholing verplicht is, bepaalt elke organisatie zelf. We hebben ook veel contact met ondersteunende diensten, zoals Inkoop wanneer het gaat om offertes aanvragen voor materialen. Ook dat hoort bij implementeren.' Active learning staat als interventie op het platform van Kennis Over Zien.

”

'Ik kwam op een medisch kinderdagverblijf. Daar lag een 4-jarig meisje heel stil op haar rug. We plaatsten de little room over haar heen. Ze draaide naar de voorwerpen toe en voelde aan het windorgel. Je zag dat ze er blij van werd. De begeleiding werd ook enthousiast en heeft zo'n little room laten maken.'

Anjoke Roetink

ergotherapeut

In de praktijk: Muziekwijzer

Mensen met een visuele en verstandelijke beperking hebben belang bij muziek. Ze worden er bijvoorbeeld alerter van of juist rustiger. Je kunt muziek ook gebruiken bij overgangen van situaties of voor de aankondiging van bepaalde activiteiten.

5.3 Kennis met Ervaring

Mooi voorbeeld

Strategische doelstelling

Het perspectief van ervaringsdeskundigen structureel meenemen in de activiteiten van Kennis Over Zien.

We vinden het belangrijk dat onze kennisactiviteiten aansluiten bij de behoeften van mensen met een visuele beperking. Daarom betrekken we ervaringsdeskundigen bij de activiteiten van Kennis Over Zien. In het deelprogramma Kennis met Ervaring coördineren we deze inzet en werken we aan de verdere professionalisering ervan.

We hebben een diverse groep van zo'n 65 ervaringsdeskundigen. Hiermee kunnen we de verschillende doelgroepen goed vertegenwoordigen. Het afgelopen jaar was het vergroten van deze diversiteit een belangrijk punt van aandacht. De ervaringsdeskundigen krijgen een passende vergoeding. Ook hebben we trainingen gegeven aan ervaringsdeskundigen en professionals. Zodat iedereen goed voorbereid is en weet wat je van elkaar kunt verwachten.

De ervaringsdeskundigen krijgen regelmatig een nieuwsbrief met oproepen voor nieuwe activiteiten en ontwikkelingen binnen Kennis met Ervaring en Kennis Over Zien.

We hebben een toolkit gemaakt met:

- Een beslisboom om te bepalen welke rol (toehoorder, meedenker, adviseur, partner of regisseur) past bij een aanvraag.
- Een checklist voor het eerste gesprek met ervaringsdeskundigen om verwachtingen duidelijk te maken.
- Een tipkaart voor toegankelijk samenwerken met ervaringsdeskundigen.

Deze toolkit is te vinden via kennisoverzien.nl.

In 2025 blijven we ons inzetten voor de betrokkenheid van ervaringsdeskundigen. We organiseren bijeenkomsten voor ervaringsdeskundigen en professionals, zorgen dat ervaringsdeskundigheid een vaste plek krijgt bij de deelprogramma's Kennis Vinden en Kennis Leren Toepassen en lossen toegankelijkheidsproblemen op, zodat de samenwerking en inzet nog soepeler verloopt.

'Inbreng ervaringsdeskundigen cruciaal'

Karin Topper is projectleider. 'Begin 2022 kreeg ik de vraag de totstandkoming te begeleiden van een boek voor ouderen die slechter gaan zien. Hierbij is de inbreng van ervaringsdeskundigen cruciaal. Op de vacature via de ervaringsdeskundigenpool van de Oogvereniging kreeg ik veel reacties. Evert Riphagen en Leo van Rijt voldeden aan het profiel: 65+ en op latere leeftijd een visuele beperking gekregen. Zij hebben twee jaar lang op zeer waardevolle wijze deelgenomen aan de projectgroep, samen met professionals van Kennis Over Zien.'

Stuk verwerking

Evert en Leo geven aan dat het voor hen ook een stuk verwerking betekende. 'Die hadden we niet zien aankomen' (woordgrapje). Vooral het eerste deel over onder meer levend verlies, emoties en veranderende relaties, zette ons en onze naasten aan het denken en praten.'

Vervolg mooi voorbeeld

Het boek bevat naast informatie ook interviews met ervaringsdeskundigen en hun familie. 'Het was aangrijpend te lezen hoe mijn vrouw en kinderen het beleefden toen ik mijn zicht verloor en de revalidatieperiode daarna. We hebben het daar nooit met zoveel woorden over gehad.'

Gelijkwaardig

Het boek 'Nog niet uitgekeken, Inspiratie voor mensen die met minder zicht ouder worden' is begin 2024 verschenen in druk, ook met spiraalrug om goed open te liggen, als audioboek en gratis te downloaden pdf via kennisoverzien.nl. Evert en Leo: 'We weten dat er alles aan gedaan is om de bestanden zo toegankelijk mogelijk te maken. Wij hebben daar ook over meegedacht en bestanden

getest. Maar daar valt nog wel iets aan te verbeteren. Onze ervaringen en reacties zijn altijd serieus genomen. Iedereen luisterde echt goed naar elkaar. We voelden ons zeer gelijkwaardig.' Evert: 'Ik vind het leuk dat we ook nu nog gevraagd worden mee te werken, aan een workshop bijvoorbeeld.' Leo: 'Ik kom veel in Oogcafé's en tref daar gelijkgestemden. Ik wijs hen altijd op dit boek. Mensen die het gelezen hebben, geven aan er echt iets aan te hebben. Daar doen we het natuurlijk voor.'

Evert en Leo besluiten met: 'Als je wilt weten hoe je op een goede wijze ervaringsdeskundigen betreft: vraag het Karin!'

”

'Mooi om te lezen hoeveel kansen en mogelijkheden er liggen, als je ervoor open staat.'

Evert Riphagen,
ervaringsdeskundige

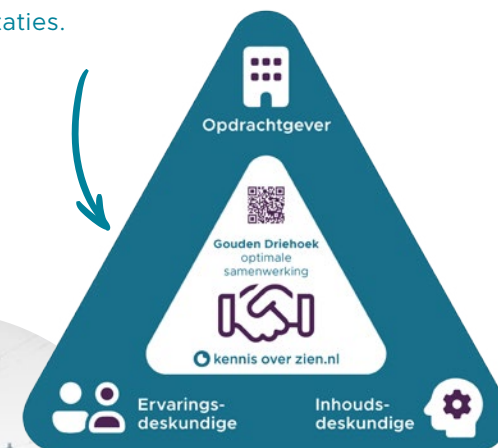
In de praktijk:
Inzet ervaringsdeskundigen

Enorme toename inzet
ervaringsdeskundigen bij
Kennis Over Zien.

In de praktijk:
Regionaal aan zet 2.0

Leden van de Oogvereniging krijgen training en ondersteuning om als ervaringsdeskundigen te lobbyen voor toegankelijkheid in de eigen gemeente of regio. Zoals met de kennismodule over de Gouden Driehoek: de Kennis Over Zien-visie op samenwerking tussen gemeente, inhoudsdeskundige toegankelijkheid en ervaringsdeskundige. In dit traject organiseerden en borgden we in 2024 een lobbytraining en verzorgden meerdere digitale inlooppreekuren en telefonische consultaties.

5.4 Kennis Ontwikkelen

Strategische doelstelling

Nieuwe kennis ontwikkelen voor toekomstbestendige duurzame zorg, participatie en een inclusieve samenleving. Speciale aandacht is er voor het ontwikkelen van nieuwe kennis in de zeven ontwikkellijnen met bijpassende kennisagenda's en het creëren van samenhang. Nieuwe kennis leert hoe we zorg kunnen voorkómen, verplaatsen of vervangen. Dit helpt om de zorg duurzaam en toekomstbestendig te maken.

In 2024 heeft Kennis Over Zien enkele positieve wijzigingen aangebracht in onze 'gereedheidskist' waarmee we nieuwe kennis ontwikkelen.

In samenwerking met ZonMw is de manier van aanvragen van financiering van innovatief onderzoek vereenvoudigd. Er was dit jaar één zogenaamde 'open ronde' met als resultaat drie toegekende studies die een belangrijke bijdrage leveren aan duurzame en toekomstbestendige zorg.

Twee studies zetten in op het ontwikkelen van nieuwe zorgpaden (methodes en hulpmiddelen voor een bepaalde groep cliënten). De derde studie richt zich op het thema eenzaamheid. Door het te ontwikkelen zorgpad in de revalidatiezorg, neemt de kans op succesvolle revalidatie voor mensen met niet-aangeboren hersenletsel en een visuele beperking toe.

Het te ontwikkelen zorgpad voor mensen met leeftijdsgebonden maculadegeneratie (LMD) helpt hun kwaliteit van leven te verbeteren. Door hen nauw te betrekken en gezamenlijke besluitvorming centraal te stellen.

Het nieuwe instrument 'Klein maar fijn' (sinds 2024) maakt het voor professionals van Bartiméus, Visio en de Robert Coppes Stichting eenvoudiger hun dagelijks handelen te onderbouwen en door te ontwikkelen.

In 2024 startten vier Klein maar fijn activiteiten om:

- een leestraining breder toepasbaar te maken;
- een methodiek te beschrijven voor verblijfszorg gericht op mensen met een beperking in horen en zien (doofblindheid);

Mooi voorbeeld

- te inventariseren welke sociale robots beschikbaar zijn om zelfredzaamheid te vergroten van mensen met een visuele en verstandelijke beperking;
- intelligentietesten te uniformeren voor diagnostisering.

Daarnaast startte in 2024 een project waarin buurtsportcoaches leren om mensen met een visuele beperking te begeleiden naar reguliere sportverenigingen. Zodat deelname aan sport toeneemt. Ook zijn er voorbereidingen getroffen voor het ontwikkelen van een Toolkit lezen, een online instrument om mensen met een visuele beperking te ondersteunen bij het vinden van zelfstandige oplossingen voor hun leesbehoeften.

Uitdaging voor 2025 en 2026 is om kennisontwikkeling mogelijk te maken op de focusgebieden inclusieve samenleving, ouderen en stap één en twee van getrapte zorg. Kennisontwikkeling over het voorkómen, verplaatsen of vervangen van zorg blijft belangrijk. We blijven werken aan de 41 onderzoeksprojecten die in 2024 al liepen en aan de implementatie en verspreiding van de nieuw verkregen kennis.

RecognEYEze: praten over mentale gezondheid met blinde en slechtziende mensen

Uit onderzoek van Hilde van der Aa blijkt dat 1 op de 3 mensen die blind of slechtziend is, last heeft van depressie en angst. Dat is twee keer zoveel als bij mensen zonder visuele beperking. Lang niet iedereen krijgt hierbij de juiste ondersteuning. Misschien komt dat omdat professionals het niet herkennen en er niet naar vragen. Wat is nodig om somberheid en angst bij deze doelgroep op tijd op te merken, zodat tijdig hulp geboden kan worden en erger kan worden voorkomen?

Wetenschappelijk onderzoek
Edine van Munster, onderzoeker bij de Robert Coppes Stichting, deed daar wetenschappelijk onderzoek naar, dat uiteindelijk leidde tot haar proefschrift RecognEYEze. Ze onderzocht hoe het herkennen en bespreken van depressie- en angstklachten bij volwassenen met een visuele beperking op dit moment

verloopt. Ook wilde ze ontdekken hoe zorgprofessionals hierbij ondersteund kunnen worden. Bartiméus en Visio zaten in de klankbordgroep en hielpen bij het zoeken naar cliënten die wilden meewerken aan het onderzoek. Via de Oogvereniging vond Edine twee ervaringsdeskundigen die hebben meegedacht en -gelezen tijdens het hele proces.

Niet lekker in je vel

Een van de uitkomsten is het leertraject 'Niet lekker in je vel', een training die zorgprofessionals van Bartiméus, Visio en de Robert Coppes Stichting kunnen volgen. Ze leren het gesprek aan te gaan en op het juiste moment de juiste vragen stellen. Hierbij kunnen ze de PHQ-4 gebruiken, een korte, gebruiksvriendelijke vragenlijst waarnaar Edine uitgebreid onderzoek gedaan heeft.

Vervolg mooi voorbeeld

Ook bij de Belgische zusterorganisatie Licht en Liefde is deze training onlangs gegeven in het kader van kennisverspreiding. Edine: 'Het is nog wel goed om gezamenlijk na te denken wat we doen met de antwoorden op de vragenlijst. Hoe verwijzen we door en naar wie bijvoorbeeld? Dat is ook een van de aanbevelingen in mijn onderzoek.'

Bewustwording

Medewerkers geven aan dat de training zorgt voor een stuk bewustwording en dat ze het daar binnen hun team over hebben. Cliënten laten weten dat ze het fijn vinden dat professionals het gesprek over depressie- en angstklachten openen en hun klachten (her)kennen.

”

'Ik vroeg me af of het gepast was vermoedens van somberheid of angst te benoemen of te checken bij cliënten. Na de training ben ik daar niet meer terughoudend in.'

Ergotherapeut

(deelnemer onderzoek)

In de praktijk: Buurtsportcoaches

Met het onderzoeksproject 'Sporten met een visuele beperking' leiden we buurtsportcoaches op om mensen met een visuele beperking beter te kunnen helpen aan een passende sport bij reguliere sportverenigingen.

In de praktijk: ZG in Beeld - arbeidsparticipatie

Dit is een onderzoek dat zich richt op de arbeidsparticipatie en onderwijsloopbaan van mensen met een visuele beperking. Het maakt gebruik van publieke CBS-data (big data). Het biedt inzicht in de huidige arbeidsparticipatie van mensen met een visuele beperking, de bestaande knelpunten en de onderliggende oorzaken. Bij het onderzoek worden vele stakeholders betrokken en het gaat in op beleid rond arbeidsparticipatie van mensen met een visuele beperking. Dit onderzoek laat de kennis over een inclusieve arbeidsmarkt groeien.

5.5 Kennis Koesteren

Strategische doelstelling

Expliciet maken, onderhouden en onderbouwen van kennis over leven met een visuele beperking.

Kennis Koesteren bestaat uit drie onderdelen:

- Het werk van de expertisegroepen die ervoor zorgen dat eerder genoemde kenniscirkel steeds weer wordt doorlopen.
- Dare2Share, waar we bestaande interventies beschrijven, onderbouwen en ontsluiten.
- Specifieke aandacht voor de bouwstenen bij de aandoeningen NAH en CVI, die samen leiden tot een zorgpad, methodiek of zorgprogramma.

5.5.1 Expertisegroepen

De expertisegroepen, waarin Visio, Bartiméus, de Robert Coppes Stichting en DVO's samenwerken, zijn essentieel voor het verbinden, verdiepen en continueren van kennis op verschillende gebieden. Zij signaleren kennisvragen, bewaken de kwaliteit van kennis en voorkomen dubbele inspanningen. Expertisegroepen zijn vaak de motor achter kennisontwikkeling en maken resultaten mogelijk.

Daarnaast zorgden in 2024 bijna alle expertisegroepen ervoor dat ervaringsdeskundigen structureel meedenken en meebeslissen. Zij brengen waardevolle inzichten in kennisontwikkeling.

Kennis Koesteren fungeert als verbindende schakel binnen de kenniscirkel van Kennis Over Zien. Expertisegroepen leveren jaarlijks vele kennisproducten. Deze worden door Kennis Leren Toepassen omgezet in opleidingen of implementatieprojecten.

Kennis Vinden giet ze in een geschikte vorm om aan mensen met een visuele beperking, hun persoonlijke en professionele netwerk aan te bieden.

Ook signaleren expertisegroepen kennisvragen die kunnen leiden tot projecten binnen Kennis Ontwikkelen. De diversiteit aan output van de expertisegroepen is iets om te koesteren en zichtbaar te maken.

Kennis Koesteren	Expertisegebieden
op doelgroep (levensfase)	<ul style="list-style-type: none">• Blinde kinderen• Slechtziende kinderen• Mensen met een visuele- en verstandelijke beperking• Anderstaligen• Ouderen
op aandoening	<ul style="list-style-type: none">• Zeldzame Oogheelkundige Aandoeningen• NCL• CVI• NAH• Doofblindheid• Psychiatrie• Functionele Visuele Klachten
op thema	<ul style="list-style-type: none">• Licht, Verlichting, Inrichting (LVI)• Relaties, Intimiteit en Seksualiteit• Werk• Psychosociaal• Sociale relaties & gehechtheid• ICT/technologie/ Innovatie• Oriëntatie & Mobiliteit• Automobilititeit• Braille• Presentie (methode)

Mooi voorbeeld

‘ Kennis over verlichting van groot belang voor beter zicht ’

Wim van Damme is klinisch fysicus en lid van de expertisegroep Licht, Verlichting en Inrichting (LVI). Hierin zitten professionals van Visio en Bartiméus en sinds kort twee ervaringsdeskundigen.

Eenduidige werkwijze

‘Een van de thema’s waar wij ons hard voor maken, is een richtlijn hoe we omgaan met (verlichtings)vragen’, vertelt Wim. ‘Dit bleek nog niet overal op dezelfde wijze te gebeuren. Het moet voor de inhoud van het advies niet uitmaken of iemand van Visio of Bartiméus je vraag aanneemt, bij je thuiskomt of op het werk om te kijken naar de verlichting en wat er eventueel aangepast kan worden voor optimaal zicht. We leggen alles naast elkaar om tot een eenduidige werkwijze te komen en hebben hiervoor tot eind 2025 de tijd.’

Door juiste verlichting beter zien

‘We merken dat er minder verlichtingsvragen binnenkomen. Het lijkt of mensen zich er niet goed van bewust zijn hoe belangrijk juiste verlichting is om zo goed mogelijk te kunnen zien. Bij veel oogaandoeningen is het effect van licht bekend en is het zaak daarnaar te kijken. Zo zijn veel mensen met albinisme

lichtschuw. Vooral kinderen, mensen met een visuele en verstandelijke beperking en ouderen in een verpleeghuis kunnen vaak niet (goed) aangeven of ze plezier of juist hinder hebben van het licht. Medewerkers scholen we om hierop extra te letten.’

Actuele kennis

‘Nieuwe ontwikkelingen, zoals ledlampen of slimme verlichting die je kunt bedienen met je telefoon, komen aan bod tijdens nascholing. Het is belangrijk dat de kennis van medewerkers actueel blijft. Er is ook een e-learning op kennisoverzien.nl over LVI voor professionals buiten de visuele sector en geïnteresseerden.’

Horizon verbreden

‘Ik vind het een goede zaak dat we binnen de expertisegroep samen kennis verzamelen en beschikbaar stellen. Het verbreedt je horizon. Waarom zou iets in de ene organisatie niet kunnen, terwijl het bij de andere organisatie wel kan bijvoorbeeld? Zo leren we van elkaar en houden elkaar scherp. Alles in het belang van de cliënt, want zonder hen hebben we niets aan expertise.’

”

‘Een gezamenlijke richtlijn zorgt ervoor dat bevindingen in de thuissituatie nog meer samenhangen met bevindingen tijdens onderzoek op onze behandellocaties, ook als er verschillende professionals bij betrokken zijn. Zo kunnen we een nog beter verlichtingsadvies geven!’

Evert Veldman

ergotherapeut

In de praktijk:
Shared Space

Standpunt Shared Space. Het kan, maar niet overal. Lees verder over dit [standpunt](#).

In de praktijk:
Vroegherkenning Visuele Beperking na NAH

Met de zogenoemde VISA-screening kunnen paramedici in de medische revalidatiezorg visuele problemen bij mensen die een CVA hebben doorgemaakt vroegtijdig opsporen. Deze vroege detectie verbetert de samenwerking tussen expertisecentra en tweedelijns zorgorganisaties, wat de kwaliteit van het revalidatietraject voor de CVA-patiënt aanzienlijk verbetert.

In de praktijk:
Congres NOG

Tijdens het congres van het NOG (Nederlands Oogheelkundig Gezelschap) spraken experts namens Kennis Over Zien met zo'n 60 oogartsen over visuele problemen ten gevolge van hersenaandoeningen. Er werden verschillende fasen van de zorg besproken: van polikliniek tot het revalidatieproces. De nadruk lag sterk op het luisteren naar en ingaan op de klachten, waarmee het belang van een grondige anamnese werd benadrukt.

In de praktijk:
Gebundelde informatie

Het beschikbaar stellen van een literatuuroverzicht psychiatrie en visuele beperkingen via Psyvisnet en kennisoverzien.nl.

In de praktijk:
Online ouderpagina

Beantwoorden van actuele kennisvragen van ouders van blinde en slechtziende kinderen (0-18 jaar) via de ouderpagina op EduVip, na ontsluiting van kennis van de expertisegroep.

In de praktijk:
Podcast

De podcast 'blij zijn ondanks tegenslag' geeft handvatten aan mensen die kampen met de impact van hun visuele beperking.

In de praktijk:
Webinar 'Zintuigen in actie'

Kinderen met een visuele en verstandelijke beperking ervaren dagelijks uitdagingen in het compenseren van hun beperking. Ouders krijgen handvatten om manieren te vinden waarop andere zintuigen zoals tast, geur en gehoor effectief kunnen worden ingezet om de kinderen te ondersteunen en te stimuleren.

In de praktijk:
Branchebrede brailledag

Voor iedereen die in zijn of haar werk met enige regelmaat braille tegenkomt, zoals in het onderwijs, in een revalidatie-setting of bij het begeleiden van cliënten in een woonvorm.

In de praktijk:
Relatie, intimiteit en seksualiteit

De expertisegroep Relatie, intimiteit en seksualiteit (RIS) ontwikkelde in 2024 een nieuw branchecurriculum, samen met de Academies. Twee leden van de expertisegroep geven deze scholing nu aan professionals, zodat zij mensen met een visuele beperking beter kunnen helpen bij vragen over relatievorming, emotionele ontwikkeling en seksualiteit. Dit illustreert hoe Kennis Koesteren en Kennis Leren Toepassen elkaar versterken.

In de praktijk:
Toegankelijke samenleving

De expertisegroep toegankelijkheid is betrokken bij de totstandkoming van de NEN-norm 9120 en de Leidraad Toegankelijk bouwen. Daarnaast draagt deze expertisegroep een steentje bij aan het Kennisnetwerk Toegankelijkheid, een belangrijk startpunt voor gebiedseigenaren voor de inrichting van een toegankelijke omgeving.

5.5.2 Dare2Share - doen wat werkt!

Bij de drie expertiseorganisaties voor mensen met een visuele beperking is veel kennis ontwikkeld. Met Dare2Share leggen we kennis vast, helpen we met doorontwikkelen en zorgen we dat anderen er gebruik van kunnen maken. Dit doen we door bestaande interventies te beschrijven, onderbouwen en beschikbaar te stellen via het platform Kennis Over Zien.

In 2024 is extra aandacht uitgegaan naar de erkenning van theoretisch onderbouwde en effectieve interventies. Daarvoor werken we samen met Vilans. In 2024 is de interventie 'Kwaliteit in communicatie' door Vilans erkend als 'effectief volgens eerste aanwijzingen'. Deze interventie is behalve op het platform Kennis Over Zien, ook opgenomen in de databank van Vilans.

Ook de interventie VIPP-V is ingediend bij Vilans. VIPP-V is gericht op ouders van kinderen met een visuele of visuele en verstandelijke beperking in de leeftijd van 0-6 jaar die veel stress ervaren en/of onzeker zijn over hun manier van aansluiten bij hun kind. De methode richt zich op het verbeteren van de sensitiviteit, de communicatie en delen van gevoelens.

Het streven om ieder jaar minimaal vijf interventies op te nemen in de databank Kennis Over Zien is in 2024 niet gelukt.

Momenteel is een aantal concept-interventies in een afrondend stadium. We verwachten deze binnenkort op te kunnen nemen in de databank. Ook is in 2024 extra aandacht besteed aan het op orde brengen van handboeken ('handleidingen') die bij interventies horen. Daarvoor is inmiddels een format beschikbaar. Daarnaast is extra aandacht uitgegaan naar het betrekken van de professionals in de directe zorg bij het vastleggen en doorontwikkelen van kennis. Dat zetten we voort in 2025.

5.5.3 Bouwstenen CVI & NAH

Behalve naar interventies, gaat ook aandacht uit naar zorgprogramma's, methodieken en zorgpaden ('bouwstenen'). Begin 2025 wordt geïnventariseerd welke bouwstenen rondom CVI en NAH beschikbaar zijn en aan welke nog wordt gewerkt. Deze krijgen in 2025 ook een plek op het platform van Kennis Over Zien.

In de praktijk: Kwaliteit in Communicatie

De interventie Kwaliteit in Communicatie (KiC) zet in op het beter communiceren met kinderen en volwassenen met een (aangeboren) beperking in horen én zien in combinatie met een verstandelijke beperking of ontwikkelingsachterstand. KiC versterkt de communicatiecompetenties van communicatiepartners, zoals begeleiders, familieleden of leerkrachten, door scholing en individuele coaching met video-feedback.

Cijfers 2024

Kennis Vinden

kennisoverzien.nl

10.000

>127% groei

Actieve, unieke
bezoekers

Nieuwsberichten **26**

Kennisartikelen **41**

LinkedIn-posts

39

LinkedIn volgers

948

>30% groei

Beurzen en evenementen **5**

Bezoekers

> 23.000

Bezoekers Kennisportaal

132.524

Helpdesk
gesprekken

3.630

Helpdesk
mails

1.227

> 23% groei

Kennis met Ervaring

Ervaringsdeskundigen
actief

65

Ervaringsdeskundigen
ingezet

102x

Samenstelling ervaringsdeskundigenpool in %

Glaucoom 16

Maculadegeneratie 14

Retina 14

NAH 12

Onbekend 11

Nystagmus 9

Hoge myopie 7

Herpes 5

Diabetische retinopathie 2

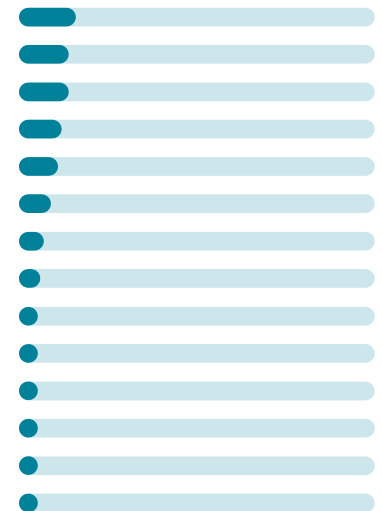
Kegeldystrofie 2

Ziekte van Leber 2

Nachtblind 2

PXE 2

Staar 2

Kennis Leren Toepassen

6

E-learningmodules
externe zorgprofessionals
> 200 externe gebruikers van
> 15 organisaties

.....
Branchebreed Leerplein
interne professionals
> 30

scholingen en

> 750

interne gebruikers

Kennis Ontwikkelen

Onderzoekers
64

.....
Promovendi
24

Gepromoveerd
13

Hoogleraren
6

.....
Klein maar fijn
activiteiten

4

Toegekende
studies

3

73
Publicaties

Lopende en afgeronde
ontwikkel- en
implementatieprojecten
(zie [projectenoverzicht](#))

> 80

Kennis Koesteren

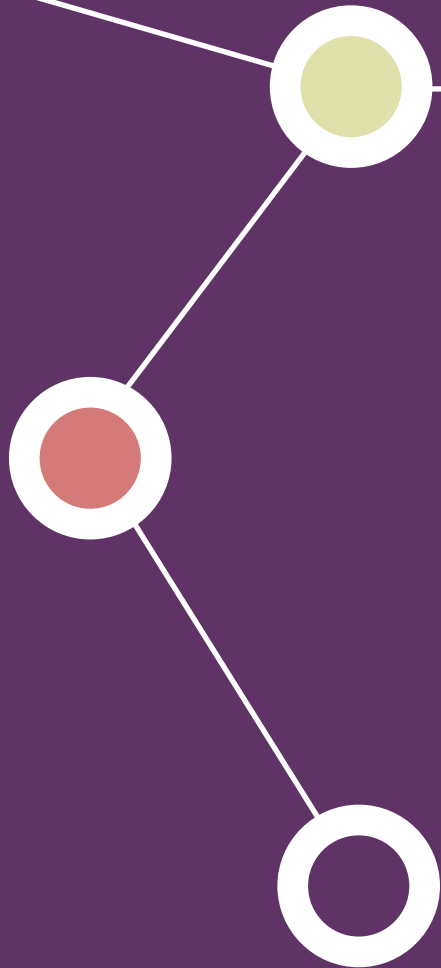
Expertisegroepen

23

Bereikte resultaten
Expertisegroepen

> 78

6 Vooruitblik

Vol energie zijn we samen begonnen aan 2025, waarbij we ons inzetten om het bereik en de impact van Kennis Over Zien verder te vergroten. Komend jaar ligt onze focus op ouderen met een visuele beperking, inclusieve samenleving en op het verspreiden van onze kennis aan de ruim één miljoen mensen met een visuele beperking en hun omgeving.

Het vergroten van de zelfredzaamheid en het ondersteunen van betrokkenen rond mensen met een visuele beperking, zoals familie, vrienden en professionals staat hier centraal. Zowel de Oogvereniging als de Maculavereniging benadrukken daarnaast het belang van het vroegtijdig bereiken van mensen die slechter gaan zien en aan te sluiten bij de vraagstukken die deze groep daarbij tegenkomt.

We zijn trots op wat we hebben bereikt. We zijn op de goede weg, maar zijn er nog niet. Het realiseren van onze kennis-uitdagingen in een tijd van groeiende zorgvraag en schaarste aan professionals, vraagt een grote mate van creativiteit en heel veel inspanning van de partners van Kennis over Zien. Een uitdaging die we graag samen blijven aangaan.

We gaan voor mooie ontwikkelingen in 2025!